Abdulhalem Ahmed Hassan AL-SHAMKHANI
(University Teaching Staff, Fine Arts, Musical Arts/ University of Basrah)

Introspecţie în aria culturală a colindului, din exteriorul spaţiului folcloric românesc

Abstract: (*An Insight into the Cultural Area of Caroling from the Outside of Romanian Folkloric Space*) The importance of studying carols, through the prism of another culture, consists in deepening a field originating for a people. In the vestiges, in the cultural forms transmitted orally, though they are old, or precisely because they are old, it stands the life of a culture, stands the name of a people to keep themselves in its territories and in the world. Seven musical works were subjected to an analytical study in this article, in order to make a more comprehensive look at the carol. The study of habits, located in the period including winter solstice, also included the subgenders of the genus carol. Provenance, the presence in Romania and the mythical role have also been considered in the analysis. We have proposed criteria with a general analysis area, associated with their checks in case of particular observations, such as form, melody, rhythm, text, style, etymological aspects of the term *Ler* and historical attestations. Ways of taking and processing folklore statements, such as quotation, popular character, harmonizing folklore musical text, chords, imitation, pedal, *ostinato* in a polyphonic context, polymetry, polyrhymia and ways of the musical expression, were subject to analytical observation. Although certain church documents, opinions with the role of shrinking the spiritual importance of carols, from some priests, contributed to the overlapping of christian celebrations over secular ones, the pagan habit did not disappear but retained continuity in the case of the carols. Certain church documents, various chronicles, reports, statements by people from diplomatic bodies passing through romanian countries were counterarguments in favor of romanian customs.

Keywords: *music*, *carol*, *analysis*, *romanian folklore*, *vestige*

Rezumat: Importanţa studierii colindelor, prin prisma unui alt spaţiu cultural, constă în aprofundarea unui domeniu al culturii originare pentru un popor. În vestigii, în formele culturale transmise pe cale orală, deşi sunt vechi, sau tocmai pentru că sunt vechi, stă viaţa unei culturi, stă numele unui popor de a se menţine în teritoriile sale şi în lume. Șapte lucrări muzicale au fost supuse unui studiu analitic în prezentul articol, pentru a putea alcătui o privire mai cuprinzătoare asupra colindului. Studiul obiceiurilor, situate în perioada ce include solstiţiul de iarnă, a cuprins și subgenurile genului colind. Proveniența, prezența în România și rolul mitic au fost luate în considerare de asemenea în analiză. Am propus criterii cu arie generală de analiză, asociate unor verificări ale acestora în cazul observațiilor cu caracter particular, cum ar fi forma, melodia, ritmul, textul, stilul, aspectele etimologice ale termenului *Ler* și atestările istorice. Modalităţi de preluare şi prelucrare a enunţurilor folclorice, ca citatul, caracterul popular, armonizarea textului muzical folcloric, etajările acordice, imitaţia, isonul, *ostinato*-ul într-un context polifonic, polimetria, poliritmia și modalităţile de evidenţiere a expresiei muzicale, au fost supuse observației analitice. Deşi anumite documente ale bisericii, opinii cu rolul de a micşora importanţa spirituală a colindelor, din partea unor preoţi, au contribuit la suprapunerea sărbătorilor creştine peste cele laice, obiceiul păgân nu a dispărut ci şi-a păstrat continuitatea în cazul colindelor. Anumite documente bisericeşti, diferite cronici, relatări, afirmaţii ale unor persoane din corpurile diplomatice trecând prin Ţările Române au reprezentat contraargumente în favoarea obiceiurilor româneşti.

Cuvinte-cheie: *colind*, *muzică*, *analiză*, *folclor românesc*, *vestigiu*

BDD-A31496 © 2020 Jatepress
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:53:27 UTC)

1. Argument în favoarea studierii colindelor românești

Strămoșii poporului român sărbătoreau regenerarea naturii, sosirea primăverii şi se rugau la Soare în pragul Anului Nou (după calendarul nostru de acum). Cu această ocazie copiii umblau pe la case şi făceau urări de fericire şi noroc. Primeau colăcei şi nuci. Sărbătoarea se denumea *Calendae Ianuarii*. Deci colindele româneşti au o origine înainte de creştinism, datând de pe vremea Imperiului Roman. Sursa colindatului o constituie, la romani, anumite sărbători ale trecerii dintre ani. Ei credeau în efectul cuvântului, rostit în anumite condiţii, de a face magie. De-a lungul timpului, în ritual au fost introduse formulele de urare şi oferirea unor daruri. Practica ritualică a pierdut mesajul spiritual-magic, păstrând doar cadrul formal, în defoavoarea, deci, a credinţei în puterea sa magică. Cadrul formal a păstrat totuşi, din vechiul ritual, intenţia unei urări, dorinţa fierbinte, emoţia de îndeplinire a dorinţelor, obţinerea binelui general pentru cel căruia i se făcea urarea.

Colindul povesteşte despre un mod vechi de a gândi. Genul *colindului* conţine ritualul. Simbolurile, trimiterile la mitologie, influenţele popoarelor migratoare pe teritoriul României, învăţăturile unor sfinţi bizantini, toate acestea au constituit o religie amestecată. În aceasta sunt combinate diferite surse din biblie şi din afara ei. Credinţa ţăranilor s-a suprapus peste teologie, iar superstiţiile s-au suprapus peste dogmatismul oficial. Creaţiile populare prezintă motive: ale corpurilor cereşti, despre sacrificiu şi anotimpuri, motive ale vânătorii şi iniţiere.

Simbolurile vechi au generat în timp forma colindei de astăzi. Originea ei se stabileşte în cultura Imperiului Roman, transmisă după aceea popoarelor creştine. Colindele româneşti sunt un motiv de sentimente religioase, dar şi de bucurie şi petrecere, atât pentru cei tineri cât şi pentru cei vârstnici. Din lumea arabă, interesat fiind de obiceiurile de iarnă ale poporului român, luând contact în mod profesionist cu muzica românească de inspirație folclorică, genul în speță se remarcă prin simplitate, printr-un ritm specific, prin culoarea modală pe care o au majoritatea colindelor, aspect modal ce se regăsește și în muzica poporului nostru iraqian.

Analizăm în continuare, sumar, elemente de limbaj muzical al colindelor.

2. Surse folosite în observațiile cu caracter particular

Următoarele șapte lucrări muzicale au fost supuse unui studiu analitic, pentru a putea alcătui o privire mai cuprinzătoare asupra colindului:

1) *O, ce veste minunată* – Dumitru G.-Kiriac (1866-1928);
2) *Domnuleț şi Domn din cer* – Gheorghe Cucu (1882-1932);
3) *La vifleem colo-n jos* – prelucrare de Nicolae Lungu (1900-1993);
4) *Colo-n susu* de Sabin Drăgoi (1894-1968);
5) *Trei crai de la răsărit*. Melodia după Anton Pann (1796-1798[1]-1854);
6) *Praznic luminos* – Timotei Popovici (1870-1950);
7) *Moş Crăciun* – Aranjament coral de Stelian Olariu (1928-2017)

[1] Data naşterii este incertă.

BDD-A31496 © 2020 Jatepress
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:53:27 UTC)

3. Studiul obiceiurilor, situate în perioada ce include solstiţiul de iarnă, a cuprins următoarele subgenuri ale genului colind.[1]

Ursul, de origine traco-dacă, a fost semnalat în România, doar în zona Moldovei. Se presupune că mişcările ursului aduc sănătate şi noroc în casa care primeşte jocul. Sunt prezente trei persoane: persoana îmbrăcată în urs, însoţitorul ursului (*ursarul*, cu semnificaţia comuniunii om-animal) şi un instrumentist care cântă la fluier.

Cerbului i se atribuie istoric o proveniență preistorică, astăzi fiind prezent în toate regiunile folclorice ale României. Din punct de vedere mitologic, tracii practicau şi ei, ca şi grecii, cultul lui Dionysos. *Capra* a rămas la români un simbol de protecţie a regnului vegetal.

Sorcova este prezentă în partea de sud a munţilor Carpaţi. Se credea că darurile oferite cu această ocazie şi o „crenguţă cu muguri", a cărei denumire, *surova vetka,* provine din limba slavă, erau aducătoare de sănătate sau însănătoşire după atingerea cregnuței.

În cazul *Chiraleisei*, prezentă în Transilvania și în Moldova, originea obiceiului ar putea fi situată în lumea bisericii. Copiii făceau o urare, a cărei denumire seamănă cu grecescul *Kyrie eleison,* însemnând „Doamne miluiește". *Chiraleisa,* fie doar strigată (exclamată, ca în Moldova), fie şi cântată (ca în Transilvania), are semnificaţia de aducere a prosperității.

Cântecul de stea, ca proveniență, a fost influențat de lucrările muzicale ale cultului calvin şi luteran, *Cântecele de stea* au rămas creaţii spirituale anonime.

Magia *Pluguşorului* şi *Semănatului* are scopul de a atrage abundenţă agricolă. În timpul facerii obiceiului, tinerii atrag asupra satului producţii agricole utile, fiind îmbrăcaţi adecvat. În Muntenia ei poartă cu ei un plug, bice și clopoţei, iar în Moldova instrumente muzicale, cum e buhaiul[2]. După urarea făcută cu *Pluguşor*, în dimineaţa zilei următoare este practicat *Semănatul*, de către copii, aceştia aruncând seminţe în curţile sau în casele oamenilor.

Vasâlca a început să fie practicat ca obicei de iarnă de ţiganii aflaţi în stare de robie pe la curţile nobiliare româneşti. Etimologia denumirii face apel la numele Sf. Vasile cel Mare[3] din Cezareea[4]. *Vasâlca* este atestată în zonele Dobrogei, Olteniei şi Munteniei.

Ca etimologie, în opinia academicianului Vasile Bogrea[5], *Malanca* derivă din slavul *Milanca,* numele purtat de Sf. Melania[6], sărbătorită la români pe 31 decembrie.

[1] Proveniența, prezența în România și rolul mitic au fost luate în considerare în analiză.

[2] Sunetul buhaiului (instrument cu membrană) se aseamănă cu mugetul bovinelor, tocmai cu scopul magiei imitative de a aduce obiceiul în proximitatea naturii.

[3] Arhiepiscop din Cezareea Cappadociei a trăit în sec. al IV-lea.

[4] Cezareea, o metropolă a creştinătăţii în mileniul I, a fost un port la Marea Mediterană. Amplasamentul vechii cetăţi se afla între actualele oraşe Tel Aviv şi Haifa.

[5] Vasile Bogrea (1881-1926), membru corespondent al Academiei Române din anul 1920, a fost o somitate în lingvistică şi filologie.

[6] Melania a trăit pe vremea împăratului roman Honoriu. Deşi dorea să-şi ducă viaţa în feciorie, s-a măritat, făcându-le pe plac părinţilor ei, şi a avut astfel doi copii. După moartea părinţilor şi copiilor ei s-a retras

BDD-A31496 © 2020 Jatepress
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:53:27 UTC)

Măştile purtate sunt cele ale diferitelor animale. Ceata se împarte în două, în timpul teatrului folcloric, după semnul moral dual, *bine/rău*.

Calul se joacă numai în casa gazdei.

În cazul *Vergelului*, participanţii, fete şi băieţi, aduc nişte inele pe care le pun în cofe[1] cu apă. Conducătorul ceremoniei scoate două inele şi le întinde unui cuplu. În urma acestui gest, conform ritualului, cei doi ar urma să devină o pereche. Este practicat în Transilvania, în jurul datei de Anul Nou. Ca rol mitic, la petrecere este prezis viitorul căsătoriei celor care-l caută.

4. Criterii cu arie generală de analiză asociate unor verificări ale acestora în cazul observaţiilor cu caracter particular.

*Forma, melodia, ritmul, textul, stilul, aspectele etimologice ale termenului Ler şi atestările istorice.*Colindul are 20-60 de versuri. Grupul cântă în unison sau antifonic, astăzi acompaniat instrumental. Versurile au câte 6 sau 8 silabe. Refrenul, având între 2 şi 12 silabe, începe şi încheie forma.Cu privire la refren, acesta are rol de temă în colind. Melodia obligă refrenul să aibă o anumită dimensiune, să aibă un anumit număr de silabe şi să fie plasat în anumite locuri printre strofe.

Ambitusul este restrâns, melodiile se rezumă la limitele unei octave. Cadenţele nu conduc conturul melodic mereu spre acelaşi sunet grav, ci provoacă oprirea şi pe alte trepte ale modului. Melodia de colind manifestă astfel instabilitate funcţională.

Sunetele colindului sunt încadrabile într-un sistem intonaţional prepentatonic. Scara diatonică, mai frecvent majoră decât minoră, a colindului, de regulă, este o pentacordie sau o hexacordie. Melodia silabică are la început un salt de cvintă sau de cvartă ascendent, compensat de un mers treptat descendent. Alte melodii sunt scrise într-un aspect grafic de boltă.

Ritmul este, deasemenea, redus ca şi linia melodică.Structura ritmului este determinat de cântarea colindului la unison în grup, în care este scris colindul aparţine sistemului ritmic *giusto-silabic* şi *aksak.* Nici n-ar putea fi cântat în *rubato* din cauza unor decalaje de izoritmie verticală ce s-ar produce în acel caz. Varietatea formulelor ritmice este cuprinsă între simple perechi de sunete până la formule mai complexe.

Textul epic este laic sau religios.Textele profane vorbesc despre relaţiile familiale, muncile agricole, vânat, anumite legende, vorbesc despre porturi polulare, virtuţile băiatului şi virtuţile fetei, ca exponenţi ai sexelor umane pe pământ. Textul are un pretext general şi se deplasează ca referire spre cei colindaţi. Textele religioase au personaje biblice. Acestea, prin rolul lor cunoscut, sunt prezentate ca acţiuni şi au o anumită relaţie morală cu lumea oamenilor. Textul colindului poate fi recitat sau

(în schimnicie) şi a vrut oarecum să-şi continue viaţa pe care o intenţiona înainte de căsătorie: îi trata pe cei bolnavi, peregrina pe la închisori şi îi vizita pe cei nevoiaşi. Apoi, şi-a vândut averea cu o sumă fabuloasă – 120.000 de galbeni. O parte din bani i-a donat unor biserici, mănăstiri... ducând o parte cu ea şi în Africa. Se alimenta cu foarte puţin. Mânca de două-trei ori pe săptămână, fără să-i fie foame. A cutreierat prin Africa. A fost şi la Alexandria (Egipt). Până la urmă s-a stabilit într-o chilie la ierusalim. Avea un grup de 90 de fecioare pe care le întreţinea şi le instruia, transmiţându-le din experienţa ei. La sfârşitul vieţii, îmbolnăvindu-se, s-a împărtăşit de la episcopul Elefterupolei. Teofil i-a reţinut ultimele cuvinte, de linişte, pace şi mulţumire că şi-a îndeplinit misiunea pe pământ, de care era conştientă.

[1] Vas cu toartă din lemn de brad în care se ţine la ţară apa de băut.

BDD-A31496 © 2020 Jatepress
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:53:27 UTC)

cântat şi se adaptează la persoana colindată, în funcţie de vârstă şi starea socială. Urarea este plasată la sfârşitul colindului.

Cu privire la vers, cântecul popular are fie opt silabe, fie şase silabe. În ambele cazuri poate lipsi o silabă. Deci, în acest caz, versurile ar fi de şapte silabe, respectiv cinci silabe. Metrul accentelor textului se adaptează la ritmul accentelor melodice.

Studiile muzicologilor George Breazul (Breazul 1993), Octavian Lazăr Cosma (Cosma 1984) şi studiile etnomuzicologului Gheorghe Ciobanu (Ciobanu 1974) observă diferite proprietăţi ale stilului muzical vechi. În tiparul folclorului muzical românesc au fost permise împrumuturi stilistice de la alte popoare. Dar, înainte de toate, muzica populară românească are origine dacică, iar structura melodiei şi ritmului colindelor are origine latină. Colindele pot fi grupate în două stiluri, unul mai vechi şi altul mai nou. Ele pot caracteriza din punct de vedere folcloric zona în care se regăsesc, deşi în anumite zone coexistă ambele stiluri. Suprapunerea stilurilor în aceeaşi locaţie presupune şi posibilitatea schimbului de texte între cele două feluri de stiluri.

Opiniile cercetătorilor sunt diferite atunci când fac trimitere la termenul *Ler*, opinii diverse ce se referă şi la alţi termeni definind genul colindului şi obiceiul său. *Ler* ar putea proveni din numele existent la romani – Aurelian. De asemenea, *ler* ar putea proveni, după unii cercetători, de la *larii* aparţinător saturnaliilor romane, ţinute în 23 decembrie.[1] *Compitali* (cu sensul de „intersecţie, bifurcaţie") este denumirea dată sărbătorii *Larilor* – zei romani ocrotitori ai arborelui genealogic şi protectori ai cetăţilor şi colectivităţilor umane. Sărbătoarea a fost restaurată pe vremea împăratului Octavianus Augustus (Branişte & Branişte 2001). *Ler* ar mai putea avea originea în lauda de cult a evreilor *Halleluiah!*, care înseamnă „Lăudaţi pe Domnul!".

5. Modalităţi de preluare şi prelucrare a enunţurilor folclorice

Din multitudinea modalităților de preluare și de prelucrarea a enunțurilor folclorice (citatul, caracterul popular, armonizarea textului muzical folcloric, etajările acordice, imitaţia, isonul, ostinato-ul într-un context polifonic, polimetria, poliritmia și modalităţile de evidenţiere a expresiei muzicale), citatul poate fi enunţat fidel sau poate fi enunţat stilizat, adaptat la propriile intenţii de comunicare muzicală.

Cu privire la caracterul popular, menţionăm câteva din specificităţile ce se pot aduce acestuia, în cazul utilizării unor structuri motivice oarecare: ornamentarea; dimpotrivă, renunţarea la melisme; modificări datorate tehnicii variaţionale; schimbări de tempo; folosirea pienilor la modul pentatonic; cromatizarea unor trepte modale; schimbări de măsură; augmentări sau diminuări ale ritmului; pur şi simplu renunţarea la unele formule ritmico-melodice şi înlocuirea, sau nu, a lor cu altele.

Menţionăm câteva din procedeele de armonizare ale unui text muzical folcloric: folosirea intervalelor armonice paralele (aşa-zisele mixturi); întâlnirea sunetelor melodiei populare cu diferite intervale de la alte linii vocale orizontale (sau, altfel

[1] În perioada 17-23 decembrie, la romani avea loc sărbătoarea Saturnaliilor, când era venerat zeul Saturn, iar în data de 25 decembrie era venerat Soarele, în pragul solstiţiului de iarnă, atunci când zilele începeau să se lungească. În această zi romanii aniversau naşterea zeilor şi binecuvântau fiinţa umană, în legăturile ei cu natura.

BDD-A31496 © 2020 Jatepress
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:53:27 UTC)

spus, suprapuneri ocazionale de diferite intervale); suprapuneri ale temei cu diferite aspecte ale ei (heterofonie)

Organizarea etajării în terţe nu este exclusivă. Pot fi folosite acorduri construite pe baza altor intervale armonice decât terţa. Dacă totuşi se doreşte folosirea trisonurilor, acestea sunt aduse în răsturnări sau construite pe un ison. Cromatismele sunt alese liber, sacrificând uneori regulile armoniei clasice.

Chiar dacă în folclorul românesc colindul este monodic, eventual cântat antifonic la unison sau octavă, cu număr diferit al celor care cântă, totuşi au fost scrise până acum remarcabile creaţii culte. Polifonia a fost folosită imitativ, cu două atitudini: imitaţia severă şi imitaţia liberă. Imitaţia se referă la partea melodiei şi la partea ritmului. Imitația, ca polifonie într-un limbaj serial, i-a inspirat pe compozitorii Sigismund Toduţă şi Roman Vlad, iar Eduard Terényi şi Viorel Munteanu au efectuat anumite studii în urma analizei lucrărilor compozitorilor de mai sus.

În muzica populară românească, destul de des a fost folosit isonul şi *ostinato*-ul, într-un context polifonic. Polimetria, ca alăturare sau suprapunere a unor măsuri diferite, de asemenea, poliritmia, ca o combinare a unor formule ritmice diferite, mai ales suprapuse, au fost considerate, şi ele, procedee de o apreciată complexitate, fiind valorificate în diferite compoziţii.

Imaginile-gând, produse în mintea auditorului, „colorate” cu un anumit „parfum” în momentele în care se cântă colinde, pot fi completate cu efectele unor alte procedee compoziţionale, deduse din: variaţii ale nuanţelor muzicale, tempo-ului, timbrului şi, în general, agogicii muzicale.

6. Concluzii

Colindul este reprezentativ pentru spiritul locului, în sensul că într-un colind se face remarcată caracteristica sa spiritual-ritualică. În colind sunt amestecate tematici păgâne şi creştine. Simbolurile şi relicvele folosite fac referire la o sursă magic-ritualică. În colindul românesc se simte un fel popular de a gândi creştinismul. Atunci când vorbim despre apariţia acestui popor, constatăm că există o similitudine între primele semnale istorice despre Dacia şi creştinarea ei. Structura colindului a fost alcătuită deci din: elemente religioase datând de la creştinarea acestor teritorii de Sfântul Apostol Andrei; influenţe ale altor popoare care au migrat peste aceste teritorii; scrieri din afara Bibliei; scrieri ale unor sfinţi ai Bizanţului. Toate acestea au alcătuit în timp un mental colectiv cu privire la acest specific, cu regăsirea miturilor şi arhetipurilor despre care mărturiseşte folclorul, după cum am menţionat în Argument.

Din punctul de vedere al principiilor de versificaţie putem desprinde mai multe concluzii. Atunci când se cântă o melodie populară în versuri, am constatat din analize că ea este de două feluri: de opt silabe şi, în forma versului incomplet, de şapte silabe; de şase silabe şi, în forma versului incomplet, de cinci silabe. Numărul silabelor se adaptează ritmului melodic. Etnomuzicologul Gheorghe Ciobanu a constatat că strofa populară este, de obicei, formată din patru versuri. Accentul metric este mai important decât accentul lexical, adică anumite cuvinte pot fi cântate incorect gramatical (nu intonaţional).

BDD-A31496 © 2020 Jatepress
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:53:27 UTC)

Din punctul de vedere la melodiei am constatat următoarele. Melodiile colindelor folosesc, în majoritatea cazurilor, fie o scară pentatonică, fie una formată din mai puţine sunete. În cazul scării pentatonice anhemitonice, modificările apărute vizează: a) umplerea pien-ului cu treapta respectivă (care lipseşte, în comparaţie cu scara de şapte sunete), transformându-l într-un pseudo-picnon; cromatizări ale treptelor; urcarea sunetului de jos al picnon-ului (de ex.: *do diez – re – mi* în loc de *do – re – mi*); coborârea sunetului din mijloc al picnon-ului (de ex.: *do – re bemol – mi* în loc de *do – re – mi*). Cu termenul de „indiferenţă funcţională" exprimă Constantin Brăiloiu ambiguitatea funcţională cauzată de mobilitatea cromatică a treptelor modale. Cadenţele melodice pe diferite trepte ale modului contribuie la cele spuse. Ca ambitus, melodiile de colind cuprind, de cele mai multe ori, cel mult octava.

Din punctul de vedere al ritmului, din lucrările analizate rezultă o legătură importantă între ritmul muzicii, vers şi dans, ca şi când cineva le-ar fi creat pe toate trei deodată. N-a fost creată, de exemplu, întâi muzica, pentru ca după aceea să se adapteze un text şi să se coregrafieze anumiţi paşi de dans. Colindele româneşti dau impresia că o singură mână le-ar fi creat pe toate trei, într-o frumoasă armonie a artelor.

Concluzionând, putem afirma că genul colindului s-a născut din ceva esenţial şi vechi pentru poporul român şi cultura sa. El s-a maturizat treptat şi a devenit un gen muzical bine dezvoltat în această regiune a Europei. Melodiile ţărăneşti au devenit o sursă de inspiraţie importantă pentru compozitorii secolului XX. După cum muzica românească se înscrie într-un tablou multidimensional al artelor secolului XX din această ţară, aşa creaţia corală se înscrie în tabloul multidimensional al muzicii româneşti din acelaşi secol XX. Diversitatea lucrărilor corale ne îndeamnă să credem că au existat două laboratoare imaginare, unul experimental şi altul de sinteză concluzivă. Creatorii au experimentat în acestea potenţialul artistic oferit de muzica folclorică, ceea ce le-a permis realizarea unor opere durabile.

Referințe bibliografice

Branişte, Ene și Branişte, Ecaterina. 2001. *Dicţionar enciclopedic de cunoştinţe religioase*. Caransebeş: Editura Diecezană.

Breazul, George. 1993. *Colinde*. Bucureşti: Editura Fundaţiei Culturale Române.

Ciobanu, Gheorghe. 1974. *Studii de etnomuzicologie si bizantinologie.* Bucureşti: Editura Muzicală a Uniunii Compozitorilor.

Cosma, Octavian Lazăr. 1984. *Hronicul muzicii româneşti 1890-1920. Vol. 6. Gândirea muzicală.* Bucureşti: Editura Muzicală.

BDD-A31496 © 2020 Jatepress
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:53:27 UTC)